

ЦР-НА ГО-РА, 21. МАЈ 2006: КА-КО ЈЕ МА-ШАН ПРЕ-ЛО-МИО У МО-ЗАК (II)

Има тијех пара

„Ни-чим Ђу-ка-но-вић ни-је из-не-на-дио, али је, ви-ди-мо, све спро-вео. Учи-нио је то са си-гур-но-шћу игра-ча ко-ји уна-пред зна да ће ње-гов гол и оф-сај-да би-ти при-знат и на-гра-ђен ова-ци-ја-ма. Да ли је то до-каз по-ли-тич-ке спо-соб-но-сти или про-сто крај-ње бе-стид-но-сти, ком-би-но-ва-не са на-сме-ше-ним на-си-љем? Или су, у ова-квом по-рет-ку вред-но-сти, политика и бестидност јед-но те исто? За-што су исте ства-ри за исте љу-де и по-ли-тич-ке цен-тре би-ле ужа-сне у Ср-би-ји до 2000, а по-хвал-не и мо-дер-не у Цр-ној Го-ри 2006? Ни-су ли ова пи-та-ња не-под-но-шљи-во ре-то-рич-ка, а од-го-во-ри од-већ и бол-но по-зна-ти? Ни-је ли не-ре-ал-на и на-ив-на ср-би-јан-ска на-да да то ,на-да-ље не-ће би-ти про-блем Ср-би-је'?”

Пи-шу: Ди-ми-три-је Ђу-рић и Ања Бог-да-но-вић

„Ни-је то, при-ја-те-љу, обич-на се-зон-ска при-ча, јед-на же-сто-ка по-ли-тич-ка бит-ка, и ни-шта. Нап-неш се, на-мак-неш, на-ме-стиш, до-со-лиш, под-ма-жеш, за-стра-шиш, иза-ђеш на не-што сво-је, а он-да при-ми-риш ства-ри, вра-тиш их у ток, ме-ђу оба-ле, па по-ла-ко, клај-клај”, ка-же ре-пор-те-ри-ма „НА-ЦИ-ЈЕ” Под-го-ри-ча-нин Бо-жи-дар По-по-вић, са-мо не-ко-ли-ко ми-ну-та по-што је у ло-кал-ним днев-ним но-ви-на-ма дао оглас да про-да-је „сву по-крет-ну и не-по-крет-ну имо-ви-ну. Ал-бан-ци-ма по-пуст 10 од-сто!” Три да-на пре зва-нич-ног про-гла-ше-ња цр-но-гор-ске не-за-ви-сно-сти, ко-је по-ла Цр-не Го-ре зо-ве све-ча-ним а по-ла тра-гич-ним, и елек-трон-ски и шта-па-ни ме-ди-ји пре-пу-ни су ова-квих огла-са.

„Онај ко се ла-тио ова-квог дво-се-клог ма-ча кре-нуо је на пут на ко-јем не-ма до-брих ре-ше-ња и оти-шао пре-да-ле-ко. За-се-као је у жи-во ме-со, оста-ло је са-мо да се ви-ди у чи-је. Ис-па-ло је да је на очи-то не-ре-гу-ла-ран на-чин пре-гла-са-на, да не ка-жем по-кра-де-на, пра-во-слав-на ве-ћи-на у Цр-ној Го-ри! Јед-на кр-ња тре-ћи-на те ве-ћи-не, плус здру-же-не на-ци-о-нал-не ма-њи-не, плус по-тре-бан број ла-жња-ка и фан-то-ма – и ето ти не-сре-ће! Не-ма ту ле-ба, при-ја-те-љу, све је за-тро-ва-но и то на ор-га-ни-зо-ван на-чин! Јав-ни жи-вот, ме-ђу-људ-ски и ме-ђу-на-ци-о-нал-ни од-но-си, по-ли-ти-ка, кул-ту-ра, при-вре-да, спорт, све! Раз-у-ла-ре-на ру-ља пе-ва о кла-њу Ср-ба, окру-же-ни смо ан-ти-срп-ским гра-фи-ти-ма, Ср-би у јав-ним слу-жба-ма до-би-ја-ју от-ка-зе ако су иза-шли на ре-фе-рен-дум. Да не по-ве-ру-јеш! Као да сам до-са-да-шњи жи-вот про-вео не-где дру-где, па се сад од-не-куд за-де-сио у овом ко-шма-ру. Да ми је не-ко про-шле го-ди-не ре-ко да ће мо-ји Цр-но-гор-ци про-тив ме-не пра-ви-ти др-жа-ву са они-ма иза ко-јих сто-ји ви-ше-ве-ков-на исто-ри-ја бор-бе упра-во про-тив те др-жа-ве, са они-ма чи-ју је ис-тра-гу још вла-ди-ка Ра-де опе-вао, ја бих та-кво-ме ре-ко да је не-сој и лу-ђак. А ево, из-ле-гло нам се пред вра-ти-ма. Е, кад оће с Ал-бан-ци-ма у бо-љу бу-дућ-ност, у Еуррр-ро-пу, не-ка им. Ја ћу им по-мо-ћи. Све што имам про-да-ћу Ал-бан-ци-ма, па одо-х у мај-чи-цу Ср-би-ју, та-мо да се под ста-рост ску-ћим и сми-рим.”

У Се-о-це-ту код Ан-дри-је-ви-це, у Ва-со-је-ви-ћи-ма, под-но Ко-мо-ва, из-ве-шта-ва-ју но-ви-не, ме-шта-ни огла-си-ли да про-да-ју це-ло се-ло, ис-кљу-чи-во стран-ци-ма, а Ал-бан-ци-ма за ку-по-ви-ну да-ју по-пуст од 15 од-сто. Исте емо-тив-не ре-че-ни-це, иста обра-зло-же-ња.

„Ни-је ла-ко оста-ви-ти гру-ду, ку-ћи-ште. Али из-гле-да да су нам пред-о-дре-ђе-не веч-не се-о-бе, шта ћеш. Мо-жда ће-мо у Ср-би-ји мо-ћи да бу-де-мо сво-ји на сво-ме, по-што-ва-ни и ува-жа-ва-ни. Мо-жда та-мо ку-пи-мо чи-та-во се-ло и да-мо му име Се-о-це. По-ни-же-ња ко-ја смо ов-де пре-тр-пје-ли и ко-ја би нас још че-ка-ла не мо-гу се из-др-жа-ти. Ако оста-не-мо, би-ће са-мо ве-ћих не-сре-ћа. Из-гле-да да ко не-ће бра-та за бра-та, хо-ће ту-ђи-на за го-спо-да-ра.”

Пред-ста-вља-ју се као Сти-јо-ви-ћи, Ми-тро-ви-ћи, Гу-бе-ри-ни-ћи...

Да ли је ово крај или по-че-так?

По-сто-ји ли не-ко ра-зу-ман у овој зе-мљи, ста-рој или но-вој, ка-ко год, спо-со-бан да за-у-ста-ви стра-шне про-це-се?

ОК-ТРО-И-СА-НА „ПРА-ВИ-ЛА РАС-ПА-ДА”

Уну-тра-шњи про-бле-ми и кон-тро-вер-зе Цр-не Го-ре ду-бљи су не-го икад. Док то на-гло из-би-ја на по-вр-ши-ну као „но-ви ре-а-ли-тет”, ана-ли-ти-ча-ри се углав-ном још ба-ве раз-ма-тра-њи-ма „ре-фе-рен-дум-ског про-це-са” и уло-га свих ак-те-ра у ње-му.

Иако је тај глас у ета-бли-ра-ним ме-ди-ји-ма у Ср-би-ји дис-крет-но су-зби-јан, или чак озна-чен као по-ли-тич-ки не-ко-рек-тан, све су оштри-је и ди-рект-ни-је кри-ти-ке из-ри-ца-не на ра-чун ЕУ и ње-них ме-ди-ја-то-ра у Цр-ној Го-ри. Ла-нац ста-ло-же-не и ар-гу-мен-то-ва-не кри-ти-ке за-по-чео је од-мах по-сле за-тва-ра-ња гла-сач-ких ме-ста, за мно-ге из-не-на-ђу-ју-ће, по-ли-тич-ки ана-ли-ти-чар из Ва-шинг-то-на Об-рад Ке-сић, „ве-о-ма до-бро оба-ве-штен и ви-со-ко ко-ти-ран у САД”. Пра-ви-ла ко-ја је ак-те-ри-ма у Цр-ној Го-ри то-плом пре-по-ру-ком на-мет-ну-ла ЕУ, би-ло је то од-мах ја-сно, ни-су би-ла пра-ви-ла за објек-тив-но из-ја-шња-ва-ње, по европ-ским стан-дар-ди-ма, не-го „пра-ви-ла рас-па-да”. До-не-те су сви-ма до-бро по-зна-те од-лу-ке ко-ји-ма се ди-рект-но и не-по-бит-но ути-ца-ло на ис-ход, од не-при-ме-ре-но ни-ског цен-зу-са за от-це-пље-ње, пре-ко ус-кра-ћи-ва-ња пра-ва гла-са це-лој јед-ној Цр-ној Го-ри, до раз-ли-чи-тог по-сту-па-ња у истим си-ту-а-ци-ја-ма, сход-но по-ли-тич-кој во-љи и про-це-ни.

Оста-ве ли се по стра-ни „пра-ви-ла игре”, јер су на њих ка-ко-та-ко сви ак-те-ри прет-ход-но при-ста-ли, још је спор-ни-је др-жа-ње пред-став-ни-ка Уни-је то-ком по-след-њих са-ти ре-фе-рен-дум-ског да-на и у да-ни-ма ко-ји ће усле-ди-ти.

„Тре-ну-так ко-ји је иза-бран за пре-ки-да-ње пре-го-во-ра о при-дру-жи-ва-њу ЕУ ди-рект-но је ути-цао на ре-фе-рен-дум-ски про-цес: у фи-ни-шу кам-па-ње био је то глав-ни ар-гу-мент про-па-ган-де го-спо-ди-на Ђу-ка-но-ви-ћа. Ве-о-ма је ин-ди-ка-тив-на и чи-ње-ни-ца да по окон-ча-њу гла-са-ња ни-ко од овла-шће-них пред-став-ни-ка ЕУ ни-је ре-а-го-вао на очи-то ре-жи-ра-но пре-ра-но са-оп-шта-ва-ње ‚пре-ли-ми-нар-них про-це-на’, уна-пред при-пре-мље-ни ва-тро-мет и из-во-ђе-ње на ули-це ор-га-ни-зо-ва-них при-ста-ли-ца бло-ка за от-це-пље-ње”, ка-же Об-рад Ке-сић. „По-том ће Евро-па, у скла-ду са сво-јом ло-ги-ком, ре-ћи да је онај ко је из-вео то-ли-ко ва-тре-них при-ста-ли-ца на ули-це де-мон-стри-рао ви-сок кван-тум по-ли-тич-ке во-ље ко-ји се мо-ра ува-жи-ти. Да-кле, на-вод-но, не мо-же се на-зад, јер би то иза-зва-ло пре-ве-ли-ке не-кон-тро-ли-са-не по-тре-се и све би из-ма-кло кон-тро-ли.”

Су-тра-дан ће Фран-ти-шек Лип-ка, пред-сед-ник Ре-пу-блич-ке ре-фе-рен-дум-ске ко-ми-си-је, из-ја-ви-ти на јед-ној од кон-фе-рен-ци-ја за штам-пу да је за от-це-пље-ње гла-са-ло 55,4 од-сто, да-кле 0,4 од-сто пре-ко цен-зу-са, и до-да-ће пр-ву од анто-логиј-ских ре-че-ни-ца ко-је ће из-ри-ца-ти у на-ред-ним да-ни-ма: „У овом тре-нут-ку ни-је пре-бро-ја-но још 5 од-сто гла-со-ва оних ко-ји су иза-шли, али то сва-ка-ко не мо-же ути-ца-ти на ко-на-чан ис-ход.” (!?)

У истом ду-ху, усред жал-бе-ног ро-ка и пре ко-нач-них ре-зул-та-та, ЕУ је у ли-ку Ха-ви-је-ра Со-ла-не и Оли-ја Ре-на об-ја-ви-ла да је ре-фе-рен-дум за њих го-тов” и „че-сти-та-ла на-ро-ду Цр-не Го-ре”. Та-кво др-жа-ње, на мо-мен-те пот-пу-но без-оч-но, ре-тро-ак-тив-но је обе-сми-ли-ло це-лу прет-ход-ну про-це-ду-ру и све-ло је на ранг ли-це-мер-не игре.

И ре-жим у Под-го-ри-ци и бри-сел-ски ко-ме-са-ри ова-ко су не-дво-сми-сле-но „по-ка-за-ли вред-но-сти за ко-је се за-ла-жу: при-мат по-ли-тич-ког над прав-ним, де-ма-го-шког над ле-ги-тим-ним, чи-сто праг-ма-тич-ког над на-чел-ним, свр-ше-ног чи-на над про-це-ду-рал-ним, над-моћ-не си-ле над сви-ме дру-гим ма-ње сил-ним”, пи-ше ана-ли-ти-чар Алек-сан-дар Па-вић (*Пре-ли-ми-ра-ни крах*, www.nspm.org.yu). „Јер, ни-је по-сто-јао ни је-дан ва-љан раз-лог, ни јед-но ва-лид-но об-ја-шње-ње за жур-бу да се на раз-не на-чи-не ‚при-зна-ју’ ре-зул-та-ти цр-но-гор-ског ре-фе-рен-ду-ма пре ис-те-ка

ро-ка за све жал-бе и пре об-ја-вљи-ва-ња ко-нач-них ре-зул-та-та. Осим ако се ни-је хте-ла пред-у-пре-ди-ти би-ло ка-ква мо-гућ-ност дру-га-чи-јег ис-хо-да, ме-то-дом хор-ског на-ме-та-ња пер-цеп-ци-је да је же-ље-ни ис-ход (не-за-ви-сност Цр-не Го-ре) већ ‚го-то-ва ствар‘, ко-ју је, мо-лим вас, ‚цео свет‘ већ при-хва-тио. А упра-во то упи-ња-ње да се ‚зва-нич-ност‘ на-мет-не пре зва-нич-но одо-бре-них ро-ко-ва, чак мно-го ви-ше од ра-зних по-твр-ђе-них и не-по-твр-ђе-них на-во-да о из-бор-ним кра-ђа-ма и ма-ни-пу-ла-ци-ја-ма, на-во-ди на за-кљу-чак да је кра-ђе, пре-ва-ре и му-тља-ви-не уисти-ну и би-ло.”

ЛА-КО ДО-ГО-ВО-РЕ-НА НЕ-ИЗ-ВЕ-СНОСТ

Да ли је Ми-ло Ђу-ка-но-вић ова-кав до-го-вор са ко-ме-са-ри-ма ЕУ на-пра-вио још пре три го-ди-не, при-ста-ју-ћи на ба-стард зва-ни СЦГ, и да-ју-ћи та-ко и се-би и Уни-ји вре-ме-на да при-пре-ме ства-ри? Уни-ји је би-ло ве-о-ма не-згод-но да раз-би-ја др-жа-ву ко-ја је упра-во из-ве-ла „спек-та-ку-лар-ну де-мо-крат-ску ре-во-лу-ци-ју”, баш она-кву ка-кву је За-пад тра-жио, јер би то „по-сла-ло ве-о-ма ло-шу по-ру-ку свим ње-ним дру-гим кли-јен-ти-ма, ши-ром све-та”. Ђу-ка-но-вић је, пак, та-да до-бро знао да Ма-шан још ни-је био „пре-ло-мио у мо-зак”, да још увек „не-ма ти-јех па-ра”, и да тре-ба још до-ста ло-ми-ти, ло-ми-ти, ло-ми-ти. По-врх све-га, и јед-ни и дру-ги су до-би-ли при-стој-но вре-ме да Ср-би-ју убе-де у бе-сми-сле-ност и нео-др-жи-вост за-јед-ни-штва, или ба-рем у то да се ни-по-што не сме ме-ша-ти у сво-је по-сло-ве, ни-ти се ка-квим грд-ним слу-ча-јем озбиљ-ни-је за-ин-те-ре-со-ва-ти за људ-ска пра-ва сво-јих су-на-род-ни-ка у Цр-ној Го-ри.

Има озбиљ-них за-ступ-ни-ка ове те-зе; пот-кре-пљу-ју је ана-ли-за-ма и ар-гу-мен-ти-ма ко-ји се сва-ка-ко не мо-гу тек та-ко од-ба-ци-ти. Ти ар-гу-мен-ти до-би-ја-ју на те-жи-ни ако се раз-мо-три др-жа-ње не-ких по-ли-тич-ких фак-то-ра у са-мој Ср-би-ји то-ком нај-кри-тич-ни-јих са-ти на-кон ре-фе-рен-ду-ма. Слу-чај ЦЕ-СИД-а и ЦЕ-МИ-а, њи-хо-ва упо-треб-на вред-ност и мо-рал-ни кре-ди-би-ли-тет, ап-сол-ви-ра-ни су и не би-смо се ов-де ба-ви-ли њи-ма. Уоста-лом, го-то-во исто-вет-ну уло-гу од-и-грао је њи-ма срод-ни део „не-вла-ди-ног сек-то-ра” у са-мој Ср-би-ји, што от-кла-ња мно-ге ди-ле-ме. Али ствар је ово-га пу-та би-ла мно-го озбиљ-ни-ја од ни-воа НВО.

„С не-под-но-шљи-вом ла-ко-ћом ба-на-ли-за-ци-је све-га по-ли-тич-ког, офи-ра-ли су пред-став-ни-ци Де-мо-крат-ске стран-ке, Г-17+, СПО, ,ше-сто-ок-то-ба-ра-ца’ и ,не-вла-ди-ног сек-то-ра’, као и принц Алек-сан-дар Ка-ра-ђор-ђе-вић”, ра-зло-жно кон-ста-ту-је Алек-сан-дар Па-вић. „По-жу-ри-ли су да на раз-не на-чи-не ,ле-ги-ти-ми-шу’ ис-ход ре-фе-рен-ду-ма још пре зва-нич-них ре-зул-та-та, ис-те-ка ро-ка за при-го-во-ре, и жал-бе, као и при-хва-та-ња ре-зул-та-та ре-фе-рен-ду-ма од стра-не оба бло-ка у Цр-ној Го-ри. Ту се по-себ-но ис-та-као Пред-сед-ник Ср-би-је, ко-ји је увео јед-ну зна-чај-ну но-ви-ну у оп-шти по-ли-тич-ки дис-курс, а то је ,при-зна-ва-ње пре-ли-ми-нар-них ре-зул-та-та’ из-бо-ра , што ће без сум-ње би-ти при-ме-ње-но и у не-ким бу-ду-ћим из-бор-ним про-це-си-ма и у зе-мљи и у све-ту, где год по-сто-ји опа-сност од ко-нач-ног ис-хо-да не-же-ље-ног од стра-не ,не-при-стра-сних’ по-сма-тра-ча и по-сред-ни-ка.”

До-дај-мо све-му ово-ме опа-ску о др-жа-њу кључ-них ме-ди-ја у Бе-о-гра-ду. При том, оста-вља-мо по стра-ни оне ко-ји су ис-под свих про-фе-си-о-нал-них стан-дар-да, по-пут Б92, већ око 21 сат уве-че све про-же-ли сла-вље-нич-ким то-но-ви-ма. Али ка-ко об-ја-сни-ти чи-ње-ни-цу да РТС пре об-ја-вљи-ва-ња чак и „ко-нач-них пре-ли-ми-нар-них ре-зул-та-та”, а ка-мо-ли зва-нич-них ре-зул-та-та ре-фе-рен-ду-ма (о ве-о-ма осе-тљи-вом и ва-жном жал-бе-ном ро-ку да и не го-во-ри-мо), у удар-ном тер-ми-ну еми-ту-је ви-ше-сат-ни жи-ви про-грам под на-сло-вом „По-сле све-га — Ср-би-ја”? По чи-јем на-ло-гу или про-це-ни је об-ја-вљен тај крај пре кра-ја, ши-ре-но „уве-ре-ње да је све го-то-во” и да се ту не-ма ви-ше шта че-ка-ти? Ја-сно је да став вла-де, то јест пре-ми-је-ра, као и став нај-ја-че по-ли-тич-ке стран-ке у Ср-би-ји ни-су би-ли та-кви. Ко-ме се то-ли-ко жу-ри-ло да они-ма у Цр-ној Го-ри ко-ји су гла-са-ли за за-јед-ни-цу по-ру-чи: „Све је го-то-во, ка-сно је да се бо-ри-те за сво-ју исти-ну и сво-је пра-во”? Или да Ђу-ка-но-ви-ће-вој про-па-ган-ди на-ме-сти на во-леј: „Ето, чак се и хе-ге-мо-на струк-ту-ра у Бе-о-гра-ду по-ми-ри-ла, још са-мо ови ло-кал-ни не-што бу-чу”?

БРА-ЋА ПО КОМ-ШИ-ЈА-МА

Ни-шта но-во у по-ли-тич-кој тех-но-ло-ги-ји вла-сти у Под-го-ри-ци ни-смо ви-де-ли то-ком ре-фе-рен-дум-ског про-це-са. Ре-пер-то-ар мно-го бли-жи Афри-ци не-го Евро-пи. Упор-на при-ме-на дав-но про-чи-та-них и про-у-че-них дри-блин-га.

Ни-је-дан ак-тер на цр-но-гор-ској по-ли-тич-кој сце-ни – укљу-чу-ју-ћи и оне ко-ји де-лу-ју по прин-ци-пу „до-бро ју-тро, чар-ши-јо, на све че-три стра-не” – ни-је био ни-ка-ква не-по-зна-ни-ца. Ве-о-ма до-бро се уна-пред зна-ло све. И ка-ко ће ко гла-са-ти, и ка-ко ће кри-во-тво-ри-ти они ко-ји то увек ра-де. И ка-ко су се ода-бра-ни гра-ђа-ни Ср-би-је, Ко-сме-та и БиХ на-шли на би-рач-ким спи-ско-ви-ма у Цр-ној Го-ри. И ка-ко је у Ул-ци-њу, Ту-зи-ју или Пла-ву та-ко на-гло ра-сло би-рач-ко те-ло, и ка-ко се у по-след-њим са-ти-ма ре-фе-рен-ду-ма про-це-нат из-ла-зно-сти по-чео сма-њи-ва-ти. Ни-је при-штин-ски днев-ник *Ко-ха ди-то-ре* ни-шта но-во от-крио на-пи-сав-ши: „Оп-ци-ја за не-за-ви-сну Цр-ну Го-ру по-бе-ди-ла је за све-га око 2.000 гла-со-ва, упра-во оно-ли-ко ко-ли-ко је Ал-ба-на-ца из раз-ли-чи-тих де-ло-ва Аме-ри-ке до-пу-то-ва-ло у ту ре-пу-бли-ку ра-ди из-ја-шња-ва-ња на ре-фе-рен-ду-му.” И сви дру-ги „ин-стру-мен-ти” су уве-ли-ко об-ја-шње-ни у ме-ди-ји-ма бр-жим од на-шег.

Ни-чим Ћу-ка-но-вић ни-је из-не-на-дио, али је, ви-ди-мо, све спро-вео. Учи-нио је то са си-гур-но-шћу игра-ча ко-ји уна-пред зна да ће ње-гов гол и оф-сај-да би-ти при-знат и на-гра-ђен ова-ци-ја-ма.

Да ли је то до-каз по-ли-тич-ке спо-соб-но-сти или про-сто крај-ње бе-стид-но-сти, ком-би-но-ва-не са на-сме-ше-ним на-си-љем? Или је то, у ова-квом по-рет-ку вред-но-сти, јед-но те исто? За-што су исте ства-ри за исте љу-де и по-ли-тич-ке цен-тре би-ле не-при-хва-тљи-ве у Ср-би-ји до 2000, а по-хвал-не и мо-дер-не у Цр-ној Го-ри 2006? Ка-ко би ре-а-го-вао „цео свет” ка-да би се у Бе-о-гра-ду или Кра-гу-јев-цу пе-ва-ло о кла-њу Цр-но-го-ра-ца, а пред-сед-ник срп-ске вла-де по-том пред истом ма-сом одр-жао ва-тре-ни го-вор за-хвал-но-сти?

Ни-су ли ова пи-та-ња не-под-но-шљи-во ре-то-рич-ка, а од-го-во-ри од-већ и бол-но по-зна-ти?

Ни-је ли не-ре-ал-на и на-ив-на ср-би-јан-ска на-да да то „на-да-ље не-ће би-ти про-блем Ср-би-је”?

КРАЈ ИЛИ ПО-ЧЕ-ТАК

Да се, нај-зад, са-свим раз-у-ме-мо: сва-ко при-бран је све-стан да би Ћу-ка-но-ви-ћев ре-зул-тат од, ре-ци-мо, 54 или 49 од-сто за-јед-нич-ку др-жа-ву од-вео у да-љу не-под-но-шљи-ву аго-ни-ју, ко-ја би из-ну-тра раз-је-ла све, а пре све-га за-јед-ни-цу. Ње-го-ва но-мен-кла-ту-ра (ви-де-ли смо ово-га пу-та ње-ну сна-гу и рас-по-ред у са-мом Бе-о-гра-ду) ни-ка-да не би до-пу-сти-ла да за-јед-нич-ка др-жа-ва про-функ-ци-о-ни-ше. До-шло би до не-ких об-ли-ка (не)кон-тро-ли-са-ног рас-пр-ска-ва-ња, ко-ји не би усре-ћи-ли ни-ко-га до-бро-на-мер-ног.

Али не-ке ства-ри нео-п-ход-но је из-го-во-ри-ти због исти-не као вред-но-сти по се-би, због исто-ри-је, због по-то-ма-ка.

Шта сад?

Да, „Ср-би-ја мо-ра но-ва гор-ка ис-ку-ства ис-ко-ри-сти-ти да про-бу-ди сво-је ве-ли-ке али успа-ва-не и за-пу-ште-не по-тен-ци-ја-ле”. Мо-ра „сил-ном енер-ги-јом и свом сво-јом кре-а-тив-но-шћу окре-ну-ти се се-би, али ни-по-што не сме по-чи-ни-ти ни јед-ну од две са-свим мо-гу-ће тра-гич-не гре-шке”. Ср-бе из Цр-не Го-ре ко-ји жи-ве у Ср-би-ји не сме пре-тво-ри-ти у стран-це и пред-мет ани-мо-зи-те-та, а оне у Цр-ној Го-ри ко-ји су се из-ја-сни-ли за за-јед-ни-цу, и ко-ји ће због то-га си-гур-но пла-ћа-ти ни-ма-ло на-ив-ну це-ну, не сме оста-ви-ти на це-ди-лу. Мо-ра „ис-ко-ри-сти-ти све рас-по-ло-жи-ве европ-ске ин-стру-мен-те да за-шти-ти њи-хо-ва људ-ска и на-ци-о-нал-на пра-ва”. Ни-је на-ро-чи-то те-шко да се тим љу-ди-ма, кроз по-себ-не фон-до-ве по-мо-ћи, пру-жи дра-го-це-на по-др-шка. Да им се омо-гу-ћи суб-вен-ци-о-ни-са-но шко-ло-ва-ње де-це у Ср-би-ји (уз оба-ве-зу да се по за-вр-шет-ку шко-ло-ва-ња вра-те у Цр-ну Го-ру). Да се отво-ре по-вољ-не кре-дит-не ли-ни-је за њи-хов при-ват-ни би-знис у Цр-ној Го-ри, што би срп-ску за-јед-ни-цу та-мо учи-ни-ло про-спе-ри-тет-ни-јом и ја-чом, омо-гу-ћа-ва-ју-ћи исто-вре-ме-но и при-вред-но по-ве-зи-ва-ње са Ср-би-јом. Да им се оси-гу-ра по-вољ-но снаб-де-ва-ње уц-бе-ни-ци-ма и ли-те-ра-ту-ром, шко-ло-ва-ње на срп-ском је-зи-ку и на-ци-о-нал-ном пи-сму, учи-ни до-ступ-ном срп-ска кул-ту-ра, тех-но-ло-шки омо-гу-ћи по-ве-зи-ва-ње у елек-трон-ску за-јед-ни-цу са „Ср-би-јом ши-ром све-та”, олак-ша-ју

ком-пли-ко-ва-ни-ја ле-че-ња или спорт-ске ка-ри-је-ре за су-пер-та-лен-то-ва-не.

Да, Ср-би-ја се са-да мо-ра сил-ном енер-ги-јом и свом сво-јом кре-а-тив-но-шћу окре-ну-ти се-би, али, по-сле све-га, ни-по-што се не сме огре-ши-ти о Ср-бе из Цр-не Го-ре, би-ло оне ко-ји жи-ве у Ср-би-ји, би-ло оне ко-ји ће на-ста-ви-ти „на стра-шном мје-сту по-сто-ја-ти”.

Та, за-бо-га, њих је до-ле ма-ње од јед-ног Но-вог Са-да, што чак ни за др-жа-ву ка-ква је тре-нут-но Ср-би-ја ни-је фи-нан-си-ј-ски не-пре-мо-стив про-блем! Ко-ли-ко ће их би-ти за де-сет или два-де-сет го-ди-на, то у ве-ли-кој ме-ри за-ви-си и од Ср-би-је. <

(Јун 2006)